

A KÖZGÁZ GÓLYÁI

A 2007–2008-AS TANÉVBEN A BCE GAZDÁLKODÁSTUDOMÁNYI,
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KARÁRA FELVETT
ALAPSZAKOS HALLGATÓK KÖRÉBEN VÉGZETT FELMÉRÉS ÖSSZEFOGLALÁSA

A Budapesti Corvinus Egyetemen a gólyák körében egyetemi szintű, egységes felmérésre első alkalommal 2007-ben került sor. Ennek apropóját elsősorban az új képzési rendre való áttérés adta. Az átalakulás bizonytalanságai közepette különösen fontosnak tűnik a hallgatók pályaválasztási okainak és mikéntjének megértése, illetve a jövőbeli terveik megismerése.

BEVEZETÉS

A Budapesti Corvinus Egyetemen a gólyák körében egyetemi szintű, egységes felmérésre első alkalommal 2007-ben került sor. Ennek apropóját elsősorban az új képzési rendre való áttérés adta. Az átalakulás bizonytalanságai közepette különösen fontosnak tűnik a hallgatók pályaválasztási okainak és mikéntjének megértése, illetve a jövőbeli terveik megismerése. A hallgatók egyetemről alkotott képe és az elvárások (ir)reális volta pedig segítséget nyújthat az egyetem oktatási és szolgáltatási portfóliójának alakításában, illetve a tájékoztatás hatékonyságának és eredményességének megítélésében. Ebből adódóan a felmérés elsősorban az egyetem polgárainak – jelenlegi hallgatóknak, oktatóknak, vezetőknak – és leendő hallgatóknak szól.

A Budapesti Corvinus Egyetem ugyanakkor az ország egyik legjelentősebb társadalomtudományi, közgazdaságtudományi és gazdálkodástudományi képzést folytató egyeteme, hallgatóinak véleménye ezért jelzésértékű lehet az e képzési területen tanuló hallgatók általános orientációját tekintve is. Az eredmények különösen tanulságosak lehetnek a hasonló képzési területen oktatást folytató intézmények hallgatóinak, illetve más képzési területek hallgatóinak véleményével való összevetés során. És bár erre adatok hiányában nincsen lehetőségünk, az eredmények közreadásával éppen ehhez az összehasonlításhoz szeretnénk kiindulópontot nyújtani, amikor a volt Közgáz, azaz a Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi, Közgazdaságtudományi és Társadalomtudományi Karára vonatkozó összefoglaló táblákat bemutatjuk¹.

Részben az összehasonlíthatóságot, részben pedig praktikus megfontolásokat szem előtt tartva használtuk fel a kérdőív összeállítása során a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem *Felmérés a BME-re 2006-ban felvett hallgatók pályaválasztásáról és szociális helyzetéről* című elemzését².

1 A BCE hét karára vonatkozó részletes elemzés elérhető a <http://portal.uni-corvinus.hu/index.php?id=15034> címen. Az összefoglaló anyagban a kérdőív is megtalálható.

2 Elérhető: <http://www.sc.bme.hu/content/10/Felmeresek/felvett/felvett2006.pdf> címen.

Az általunk használt kérdőív 51 kérdésével számos témakört vizsgáltunk, amelyek közül részletesebben elsősorban azokat mutatjuk be, amelyek nem túlságosan egyetemspecifikusak, azaz akár tágabb következtetésre vagy más intézmények adataival való összehasonlításra is alkalmasak. Így a következőkben, bár különböző részletességgel, de kitérünk a pályaorientációra, a hozott ismeretek körére, az egyetemmel kapcsolatos elvárásokra, a tanulmányok alatti és utáni jövőképekre, a demográfiai háttérre és a képzés finanszírozására. Nem lesz szó ugyanakkor sem az egyetemmel és a tanulmányokkal kapcsolatos információigényekről, sem pedig az életmóddal kapcsolatos adatok vizsgálatáról (ezek a teljes elemzésben találhatók meg).

1. AZ ADATFELVÉTEL ÉS A VIZSGÁLAT MÓDSZERTANA

A megkérdezettek a 2007–2008-as tanévben BA/BSc alapképzésre, államilag támogatott és költségterítéses finanszírozási formában, nappali és levelező munkarendű képzésre felvételt nyert hallgatók voltak.³ Ez a Gazdálkodástudományi, Közgazdaságtudományi és Társadalomtudományi Karon összesen 16 alapképzési szakot érintett.

A kérdőív kitöltésére két körben került sor. Első alkalommal a kitöltésre vonatkozó felkérés a felvételtől szóló dékáni értesítőben kapott helyet (július–augusztus). A második felkérésre a beiratkozást követően került sor az elsősöknek küldött elektronikus levéllel (szeptember). A kérdőív az egyetem honlapján on-line módon, jelszó megadásával volt elérhető. A válaszadás önkéntes és anonim volt.

A kérdőívet a három karon a vizsgálati körbe tartozó 1820 hallgatóból összesen 433 golya töltötte ki. Ez 23,8 százalékos kitöltési arányt jelent (*1. táblázat*).

A minta megoszlása a fontosabb jellemzők mentén a következő volt:

- *Nem:* 387 válaszadónak tudjuk a nemét. A többség, 237 fő nő, és 150 fő férfi.
- *Életkor:* A legtöbb válaszadó golya 18–20 év körüli (92,3 százalék), míg a legidősebbek 1967-ben születtek, vagyis 40 körüliek. 1980 előtt született golyák a Társadalomtudományi Karon nem töltötték ki kérdőívet.
- *Állandó lakhely:* A válaszadó elsőéves hallgatók közül 33,2 százalék él Budapesten, és 66,8 százalék vidéken, ez az arány a legalacsonyabb a Gazdálkodástudományi Karon (27,2 százalék), míg a legmagasabb a Társadalomtudományi Karon (40,8 százalék). A községi lakosok aránya 13,2 százalék, amely karonként szintén jelentős szórást mutat (16,3 százalék a Gazdálkodástudományi Karon és csak 8,6 százalék a Közgazdaságtudományi Karon).
- *Érettségi éve:* A válaszolók 87,7 százaléka 2007-ben érettségizett, és csak mindössze 4 százalékuk maturált 2005 előtt. A legrégebben érettségizett hallgató 1984-ben abszolválta érettségijét.
- *Finanszírozási forma:* A kitöltők többségükben államilag támogatott képzésben vesznek részt (81,8 százalék). A felvételi adatok birtokában elmondható, hogy a mintában túlreprezentáltak a költségterítéses formában tanuló hallgatók.

³ A BA/BSc szakok a 2007–2008-as tanévben csak nappali és levelező tagozatokon indultak.

1. táblázat: Válaszadók megoszlása karok és szakok szerint (N=433)

Kar	Szak	Kitöltők száma	Felvettek száma	Kitöltési arány (%)
GTK	Gazdálkodási és menedzsment (BA)	38	324	11,7
	Gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnöki (BSc)	5	30	16,7
	Gazdaságinformatikus (BSc)	29	164	17,7
	Kereskedelem és marketing (BA)	24	176	13,6
	Nemzetközi gazdálkodás (BA)	35	157	22,3
	Pénzügy és számvitel (BA)	54	184	29,3
	Turizmus-vendéglátás (BA)	20	75	26,7
	Összesen	205	1110	18,5
KTK	Alkalmazott közgazdaságtan (BA)	77	153	50,3
	Emberi erőforrások (BA)	5	77	6,5
	Gazdaságelemzés (BSc)	16	54	29,6
	Közzszolgálati (BA)	5	43	11,6
	Összesen	103	327	31,5
TK	Kommunikáció és médiatudomány (BA)	22	64	34,4
	Nemzetközi tanulmányok (BA)	51	159	32,1
	Politológia (BA)	21	67	31,3
	Szociológia (BA)	13	44	29,5
	Társadalmi tanulmányok (BA)	18	49	36,7
	Összesen	125	383	32,6
A három kar összesen		433	1820	23,8

A kérdőív kérdéseire adott válaszokat, azok összefüggését – ahol ennek értelme volt – karok, szakok és nemek szerint is vizsgáltuk az ismerv mérési szintjének megfelelő indikátorokkal, próbákkal. Általánosan elmondható, hogy a karok, szakok és nemek szerinti eltérések – ha egyáltalán vannak – nem jelentősek, a vizsgált jellemző és a karhoz, szakhoz, nemhez való tartozás között legfeljebb gyenge kapcsolat van.

Az eredmények pontos értékeléséhez olykor célszerű *súlyozási eljárást* alkalmazni, amellyel a minta összetételét az alapsokaság bizonyos szempontok szerinti összetételéhez igazíthatjuk. A súlyozási eljárással biztosítani lehetne, hogy felmérésünk a válaszadók nemére, szakára és karára mint alapváltozóra nézve reprezentatív legyen. Ugyanakkor mintánkban a nemek szerinti különbségek általában olyan csekélyek, hogy az átsúlyozás nem járna jelentős információ-többlettel, a szakok szerinti átsúlyozás pedig egyes szakok igen alacsony válaszadási aránya miatt ad hoc módon valótlán képet festene a Pesti Campus egészéről. Az adatok feldolgozása és kiértékelése SPSS programcsomag segítségével történt.

2. A FELMÉRÉS EREDMÉNYEI

2.1. PÁLYAORIENTÁCIÓ

A felmérésben megvizsgáltuk, hogy a frissen felvettek hogyan és mikor jutottak arra a döntésre, hogy a Budapesti Corvinus Egyetemre jelentkezzenek. Ezzel kapcsolatban az egyetem- illetve szakválasztás motivációit igyekeztük feltárni.

A frissen felvett hallgatók pályaaorientációs vizsgálatának részeként kérdeztük meg gólyáinkat arról, mikor döntöttek el, melyik pályát, szakmát választják továbbtanuláskor (2. táblázat). A felmérés adatai azt mutatják, hogy *a három vizsgált karon a válaszadók fele az érettségi évében vagy közvetlenül a beadási határidő előtt döntött* arról, hova adja be jelentkezését. Mindebből az is következik, hogy nagyon nagy a jelentősége az utolsó pillanatban eljuttatott információknak, hiszen az még akkor is nagy befolyásoló erővel bírhat.

Természetesen az egyes szakokat tekintve jelentős különbségeket láthatunk. A *korai pályaválasztók* – akik már az általános iskolában vagy a középiskola első két évében döntésre jutnak – legnagyobb arányban a pénzügy és számvitel (37 százalék), a gazdaságelemzés (31,3 százalék), illetve az alkalmazott közgazdaságtan (28,6 százalék) hallgatói között találhatók meg. Az utolsó évben döntő hallgatók aránya a gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnöki (80 százalék), a kereskedelem és marketing (75 százalék), illetve az emberi erőforrások (80 százalék) szakokon a legmagasabb.

2. táblázat: Pályaválasztási időpontok karok és szakok szerint, százalék (N=433)

Kar	Szak	Nem választott	Már az általános iskolában	A középiskola 9-10. évfolyamán	A középiskola 11. évfolyamán	Az érettségi évében	Közvetlenül a jelentkezési határidő lejártá előtt
GTK	Gazdálkodási és menedzsment (BA)	2,6	5,3	21,1	31,6	23,7	15,8
	Gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnöki (BSc)	0,0	0,0	0,0	20,0	60,0	20,0
	Gazdaságinformatikus (BSc)	10,3	3,4	10,3	13,8	37,9	24,1
	Kereskedelem és marketing (BA)	0,0	0,0	0,0	25,0	50,0	25,0
	Nemzetközi gazdálkodás (BA)	0,0	8,6	17,1	28,6	40,0	5,7
	Pénzügy és számvitel (BA)	3,7	11,1	25,9	22,2	31,5	5,6
	Turizmus-vendéglátás (BA)	5,0	15,0	0,0	20,0	40,0	20,0
	Összesen	3,4	7,3	15,1	23,9	36,1	14,1
KTK	Alkalmazott közgazdaságtan (BA)	2,6	6,5	22,1	23,4	35,1	10,4
	Emberi erőforrások (BA)	20,0	0,0	0,0	0,0	20,0	60,0
	Gazdaságelemzés (BSc)	0,0	6,3	25,0	31,3	31,3	6,3
	Közszolgálati (BA)	0,0	0,0	20,0	60,0	20,0	0,0
	Összesen	2,9	5,8	21,4	25,2	33,0	11,7
TK	Kommunikáció és médiatudomány (BA)	0,0	4,5	4,5	27,3	40,9	22,7
	Nemzetközi tanulmányok (BA)	0,0	5,9	17,6	25,5	37,3	13,7
	Politológia (BA)	14,3	9,5	4,8	33,3	33,3	4,8
	Szociológia (BA)	0,0	0,0	7,7	30,8	46,2	15,4
	Társadalmi tanulmányok (BA)	11,1	0,0	11,1	16,7	44,4	16,7
	Összesen	4,0	4,8	11,2	26,4	39,2	14,4
A három kar összesen		3,5	6,2	15,5	24,9	36,3	13,6

A pályaválasztást leginkább befolyásoló tényezőkről (3. táblázat) a Gazdálkodástudományi és a Közgazdaságtudományi Karra jelentkező gólyák igen hasonlóan véle-

kednek. A szakmai érdeklődés mellett (68,3 százalék, illetve 62,1 százalék) elsősorban a későbbi elhelyezkedési esélyek figyelembe vétele volt a pályaválasztás meghatározó szempontja (51,7 százalék, illetve 43,7 százalék). Kisebb, de még jelentős súllyal esett a latba, hogy a jelentkező mely tárgyakból szerepelt jól a középiskolában (23,4 százalék, illetve 24,3 százalék). A szülők korábbi egyetemi tapasztalatai elsősorban a Közgazdaságtudományi Kar hallgatói esetében számítottak (15,5 százalék, szemben a GTK 10,2 százalékaival).

A Társadalomtudományi Kar hallgatói is hasonlóan rangsorolták a tényezőket, de a másik két kartól eltérően súlyozták azokat. A szakmai elkötelezettség súlya sokkal nagyobb (74,4 százalék), a későbbi elhelyezkedési esélyeket tekintve pedig a hallgatók pesszimistábbak (23,2 százalék). Kisebb a jelentősége a középiskolai tárgyaknak (18,4 százalék) és a szülők, rokonok pályaválasztásának is (3,2 százalék).

A kitöltők négyötöde (a minta 80,6 százaléka) *azért választotta a Budapesti Corvinus Egyetemet, mert úgy véli, hogy az itt szerzett diploma jobb elhelyezkedési lehetőséget, esélyt biztosít* számára, mint más intézmény (3. táblázat). E választ – a válaszok százalékos arányát tekintve – szorosan követi az egyetem színvonala (61,4 százalék). (Ezek az arányok egyébként sokkal magasabbak, mint amit az egyetem másik négy karán kaptunk.)

A BCE e karait nagyon tudatosan választják a jelentkezők. Rendkívül *alacsony azok száma, akik kényszerből választották a Budapesti Corvinus Egyetemet*, mert nem ide szerettek volna bekerülni, de ide vették fel őket (1,2 százalék). Alacsony azok aránya is, akik azért jöttek erre az egyetemre, mert több más egyetem mellett a BCE is indította az adott szakot.

3. táblázat: Pályaválasztási motivációk karok szerint, százalék (N=433)*

	Megjelölt válaszlehetőségek	GTK	KTK	TK	A három kar összesen
Pályaválasztás oka	Ez a szakterület érdekel	68,3	62,1	74,4	68,6
	E szakmával később könnyen el tudok helyezkedni	51,7	43,7	23,2	41,6
	Kizárásos alapon, mérlegelve, hogy mely tárgyakból voltam jó a középiskolában	23,4	24,3	18,4	22,2
	Rokonaim, tanárain, barátaim javasolták ezt a pályát	10,2	13,6	10,4	11,1
	A szüleim, rokonaim is ezen a pályán dolgoznak	10,2	15,5	3,2	9,5
	Nem tudom	1,0	4,9	2,4	2,3
	Más szakmát választottam, de végül ide vettek fel	1,0	1,9	4,0	2,1
A Budapesti Corvinus Egyetem választásának oka	Úgy vélem, hogy a BCE-n szerzett diploma később jobb elhelyezkedési lehetőséget nyújt, mint más felsőoktatási intézmény hasonló végzettséget adó diplomája	85,9	75,7	76,0	80,6
	A választott szak a BCE-n a legszínvonalasabb	64,4	64,1	54,4	61,4
	Az intézmény Budapesten található	30,7	25,2	28,8	28,9
	Rokonaim, tanárain, barátaim javasolták az intézményt	11,7	16,5	16,0	14,1
	Az adott szakterületen a BCE is indított BA/BSc képzést	6,8	6,8	7,2	6,9
	A szüleim is ide jártak egyetemre/főiskolára	4,4	2,9	4,0	3,9
	Elsősorban nem ebbe az intézménybe szerettem volna jönni, de ide vettek fel	0,0	1,0	3,2	1,2

*A kitöltő több választ is megjelölhetett.

A tudatos egyetemválasztást egyébként az is megerősíti, hogy a felvett hallgatók milyen intézményeket, szakokat jelöltek meg a felvételi eljárás során. Az adatokat áttekintve megállapítható, hogy *a legtöbb hallgató a BCE valamely másik szakját jelölte meg azon szak mellett, amelyre végül felvételt nyert (4. táblázat).* (Természetesen még informatívabb lenne megismerni azon hallgatók intézményválasztási preferenciáját, akik bár a BCE-re jelentkeztek, végül valamely más felsőoktatási intézménybe nyertek felvételt. Erre vonatkozóan azonban jelenleg nem áll rendelkezésünkre adat.)

4. táblázat: A felvételi folyamat során megjelölt intézmények karok szerinti bontásban (N=433)

Jelentkezési hely	A jelentkezési helyen megjelölt intézmény	Az adott intézményt megjelölők száma			
		GTK	KTK	TK	A három kar összesen
1.	Budapesti Corvinus Egyetem	194	97	113	404
	Eötvös Loránd Tudományegyetem	0	3	4	7
	Egyéb intézmény	1	1	3	5
2.	Budapesti Corvinus Egyetem	130	72	72	274
	Budapesti Gazdasági Főiskola	23	6	5	34
	Eötvös Loránd Tudományegyetem	6	2	19	27
	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	13	10	2	25
	Egyéb intézmény	10	4	18	32
3.	Budapesti Corvinus Egyetem	90	46	40	176
	Budapesti Gazdasági Főiskola	32	10	9	51
	Eötvös Loránd Tudományegyetem	11	2	27	40
	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	11	17	1	29
	Debreceni Egyetem	7	3	2	12
	Szegedi Tudományegyetem	3	0	7	10
	Egyéb intézmény	18	8	21	47
4.	Budapesti Corvinus Egyetem	51	27	20	98
	Budapesti Gazdasági Főiskola	38	9	9	56
	Eötvös Loránd Tudományegyetem	10	2	14	26
	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	7	12	1	20
	Debreceni Egyetem	7	0	3	10
	Szegedi Tudományegyetem	4	1	5	10
	Egyéb intézmény	18	6	17	41

A pályaorientációt befolyásoló fontos kérdés, hogy a felvételt nyert hallgatók honnan tájékozódtak a képzésekről (5. táblázat). Nem meglepő adat, hogy a 2007–2008-as tanév gólya-válaszadói közül *legtöbben* – a minta 61,7 százaléka – az országos *Felsőoktatási Felvételi Tájékoztató 2007* című kiadványból informálódtak. A tájékozódás forrásai között a három karnál kisebb ingadozással ugyan, de összességében végül nagyjából egyenlő súllyal szerepel az Országos Felvételi Információs Központ honlapja, a www.felvi.hu (44,8 százalék), az egyetem nyílt napja (43,4 százalék) és az egyetem internetes oldala (41,8 százalék) Ez utóbbi adattal kapcsolatban azonban

meg kell említeni, hogy a kérdőív elektronikus volta miatt a kitöltők között nagyobb arányban lehettek internettel rendelkezők, mint az alappopulációban.

5. táblázat: Tájékozódási források megoszlása a képzésekről karok szerint, százalék (N=433)*

A tájékozódás forrása	GTK	KTK	TK	A három kar összesen
Az országos Felsőoktatási Felvételi Tájékoztató 2007 című kiadványból	63,4	49,5	65,6	60,7
A www.felvi.hu honlapról	52,7	35,9	39,2	44,8
A Budapesti Corvinus Egyetem nyílt napján	45,4	52,4	32,8	43,4
A Budapesti Corvinus Egyetem internetes oldalairól	44,4	39,8	39,2	41,8
A rokonoktól, barátoktól, ismerősöktől	26,8	27,2	27,2	27,0
A Budapesti Corvinus Egyetem tájékoztató kiadványaiból	30,7	30,1	16,8	26,6
Az Educatio Kiállítás 2006 decemberi rendezvényén	9,3	7,8	8	8,5
A középiskolai tanáromtól	5,9	12,6	7,2	7,9
Az emelt szintű érettségire előkészítő tanfolyamon	4,4	6,8	4,8	5,1

* A kitöltő több választ is megjelölhetett.

2.2. FELVÉTELT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK: NYELVISMERET, ÉRETTSÉGI ELŐKÉSZÍTŐ

Az Országos Felvételi Információs Központ adatai szerint⁴ – országos szinten – a felsőoktatásba jelentkezők körében a pluszpontokat jelentő közép- és felsőfokú nyelvvizsgát megjelölők aránya folyamatosan növekszik. 2007-ben 35,6 százalék volt a középfokú vagy felsőfokú nyelvvizsgával rendelkezők aránya. A sikeres felvételt tett jelentkezőknek azonban csaknem fele, 49,0 százaléka rendelkezett államilag elismert nyelvtudással, a legmagasabb szintű nyelvvizsgája pedig minden tizedik felvételt nyert elsőéves hallgatónak volt. A hatályos jogszabályok alapján a diploma kiadásának feltétele – szakonként eltérően – meghatározott szintű és típusú nyelvvizsga megléte. Ennél azonban szélesebb a nyelvismeret jelentősége, ugyanis az már a felvételt is befolyásolhatja az általa szerezhető többletpontokkal.

A három itt vizsgált kar válaszadóinak körében az összes nyelvvizsgák száma (közép- és felsőfokú) átlagosan 1,8. (Összehasonlításként: a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem 2006-ban felvett hallgatói esetében ez a szám 1,2, a Gazdaság- és Társadalomtudományi Karon 1,3.)⁵ *A legtöbb két nyelvvizsgával is rendelkeznek.* A Gazdálkodástudományi Karon a válaszadók 59,5 százaléka, a Közgazdaságtudományi Karon 50,5 százaléka, a Társadalomtudományi Karon pedig 56 százaléka nyilatkozott így. Ez azt jelenti, hogy a legtöbb válaszadó elsőéves hallgató már tanulmányai kezdetén rendelkezik a diploma megszerzéséhez szükséges nyelvvizsgákkal.

⁴ http://www.felvi.hu/index.ofi?mfa_id=24&hir_id=8282

⁵ <http://www.sc.bme.hu/content/10/Felmeresek/felvett/felvett2006.pdf>

Az átlagos nyelvvizsgák számában az egyetem többi karához képest élenjár mindhárom vizsgált kar. Az egy hallgatóra eső középfokú nyelvvizsgák száma egyetemi szinten 1,3, a Társadalomtudományi Karon 1,6, a Gazdálkodástudományi és a Közgazdaságtudományi Karon pedig 1,4 (6. táblázat). Hasonló a helyzet az egy hallgatóra eső felsőfokú nyelvvizsgák számával is, ahol az egyetemi átlag 0,5, a Gazdálkodástudományi és a Társadalomtudományi Karon 0,7, míg a Közgazdaságtudományi Karon 0,5. A szakok közül a *középfokú* nyelvvizsga tekintetében kiemelkedő a nemzetközi tanulmányok szak, ahol átlagosan 1,7 középfokú nyelvvizsga jut egy válaszadóra. Az átlagos egy főre jutó *felsőfokú* nyelvvizsgaszám tekintetében pedig a nemzetközi gazdálkodás szak a legerősebb, átlagosan egy felsőfokú nyelvvizsgával.

6. táblázat: Közép- és felsőfokú nyelvvizsgák száma/fő karok és szakok szerint (N=433)

Kar	Szak	Középfokú	Felsőfokú
GTK	Gazdálkodási és menedzsment (BA)	1,5	0,6
	Gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnöki (BSc)	1,4	0,4
	Gazdaságinformatikus (BSc)	1,1	0,3
	Kereskedelem és marketing (BA)	1,5	0,8
	Nemzetközi gazdálkodás (BA)	1,5	1,0
	Pénzügy és számvitel (BA)	1,4	0,6
	Turizmus-vendéglátás (BA)	1,4	0,8
	Összesen	1,4	0,7
KTK	Alkalmazott közgazdaságtan (BA)	1,4	0,5
	Emberi erőforrások (BA)	0,8	0,2
	Gazdaságelemzés (BSc)	1,2	0,5
	Közszolgálati (BA)	1,6	0,0
	Összesen	1,4	0,5
TK	Kommunikáció és médiatudomány (BA)	1,4	0,5
	Nemzetközi tanulmányok (BA)	1,7	0,9
	Politológia (BA)	1,5	0,4
	Szociológia (BA)	1,2	0,7
	Társadalmi tanulmányok (BA)	1,6	0,3
	Összesen	1,6	0,7
A három kar összesen		1,4	0,6

A mintában szereplő legtöbb elsőéves hallgató közép- és felsőfokú szinten is angol nyelvvizsgával rendelkezik, a második helyen pedig – szintén mindkét szinten – a német nyelv áll. Az angol középfokú nyelvvizsgák aránya a három vizsgált kar közül a Társadalomtudományi Karon a legmagasabb (78,4 százalék), de kiemelkedő a Közgazdaságtudományi Kar 68 százalékos és a Gazdálkodástudományi Kar 66,8 százalékos aránya is. Kedvelt és gyakori a gólyák körében még a francia, az olasz és a spanyol nyelv is.

A válaszadó gólyák többsége, 67,4 százaléka *nem járt emelt szintű érettségi vizsgára felkészítő tanfolyamra*. Az egyetemi eredményeket tekintve elmondható, hogy a valamilyen felvételi előkészítőt igénybe vett hallgatók körében többen vannak, akik nem a Budapesti Corvinus Egyetem előkészítőin, hanem valamely más intézmény

szervezésében vettek részt ilyen foglalkozásokon. A három kart vizsgálva ez csak a Társadalomtudományi Kar válaszadóira igaz.⁶

2.3. ELVÁRÁSOK

Az elsőéves hallgatók igen magas elvárásokkal rendelkeznek tanulmányaikkal és az egyetemmel kapcsolatban. Csaknem az összes kérdést illetően a legmagasabb, 5-ös érték volt a leggyakoribb válasz. Szembetűnő a munkaerőpiacon hasznosítható készségek és gyakorlati tapasztalatok iránti magas igény: a diploma presztízse mellett a gyakorlatorientált képzés, a szakmai gyakorlat lehetősége és a magas színvonalú nyelvtanítás szerepel a lista élmezőnyében (7. táblázat).

7. táblázat: Egyetemi tanulmányokkal kapcsolatos elvárások (N=433)*

Szempont	GTK		KTK		TK		A három kar összesen	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Felkészült oktatók	4,7	0,5	4,8	0,5	4,9	0,4	4,8	0,5
A megszerzett diploma magas presztízse	4,8	0,5	4,7	0,7	4,7	0,6	4,7	0,6
Gyakorlatorientált képzés	4,8	0,4	4,4	0,8	4,6	0,6	4,7	0,6
Problémamegoldási készség fejlesztése	4,7	0,5	4,5	0,7	4,6	0,6	4,6	0,6
Magas színvonalú nyelvtanítás	4,6	0,7	4,5	0,8	4,8	0,7	4,6	0,7
Szakmai gyakorlat lehetősége	4,6	0,7	4,3	0,8	4,6	0,6	4,6	0,7
Magas szintű oktatásinformatikai infrastruktúra	4,6	0,6	4,6	0,6	4,5	0,7	4,5	0,6
Alapos módszertani megalapozás	4,4	0,8	4,5	0,7	4,6	0,6	4,5	0,7
A tanárok hallgatócentrikus hozzáállása	4,5	0,7	4,3	0,8	4,5	0,7	4,4	0,7
Korszerű elméleti megalapozás	4,3	0,8	4,5	0,7	4,5	0,7	4,4	0,7
Nemzetközi mobilitás lehetősége	4,4	0,9	4,1	1,0	4,6	0,8	4,4	0,9
Kapcsolatépítési lehetőség, networking	4,4	0,8	4,3	0,9	4,5	0,7	4,4	0,8
Jó hallgatói közösség, jó társaság	4,3	0,8	4,3	0,9	4,4	0,8	4,3	0,8
Magas szintű oktatási adminisztráció, átlátható tanulmányi szabályok	4,2	0,8	4,1	0,9	4,3	0,8	4,2	0,8
Korszerű gyakorlati képzési helyek, laboratórium, tanüzem	4,2	0,8	4,1	0,9	4,2	0,9	4,2	0,8
Alapos informatikai képzés	4,0	0,9	4,0	0,9	3,7	0,9	3,9	0,9

* 1-től 5-ig terjedő skálán.

2.4. JÖVŐKÉP, TANULMÁNYI ÉS ELHELYEZKEDÉSI TERVEK

A frissen felvett hallgatók jövőképeinek, terveinek megismerése egyfajta igényfelmérés a különböző mesterképzési szakokról, valamint a munkaadókkal tartandó kapcsolatról. A kérdőív öt kérdése foglalkozik a gólyák jövőbeli terveivel, amelyeket alapvetően két területre, a *tanulmányi* és a *munkavállalási* tervek területére oszthattunk.

⁶ Lásd a BCE hét karára vonatkozó részletes elemzést a <http://portal.uni-corvinus.hu/index.php?id=15034> címen.

A három kar válaszadóinak 0,2 százaléka gondolja csak úgy, hogy nem tervezi a továbbtanulást valamely mesterszakon az alapszak elvégzése után, és 6,9 százalék még nem tudja, hogy szeretne-e továbbtanulni. A legtöbb válaszadó elsőéves hallgató (71,7 százalék) úgy nyilatkozott, hogy *a Budapesti Corvinus Egyetem valamely mesterszakán szeretne továbbtanulni*. Közülük is a gazdaságelemzés szakos válaszadók számára a legszimpatikusabb a Budapesti Corvinus Egyetem, ők tervezik ugyanis leginkább, hogy itt szeretnének mesterképzési tanulmányokat is folytatni (81,3 százalék). Ennek legfőbb oka lehet, hogy a megfelelő mesterszak országosan egyedülállóan erre az alapszakra épít, és fordítva. Azok körében, akik tervezik, hogy elvégezzék valamilyen mesterszakot az alapszak után, *magasabb azok aránya, akik valamely külföldi egyetemen tervezik mestertanulmányaikat, mint akik valamely másik hazai egyetemen*. Szakok szerint a politológia szakos válaszadók körében nyilatkoztak leginkább úgy a gólyák, hogy valamely másik hazai egyetemen szeretnének mesterszakot végezni, a külföldi tanulmányokat pedig leginkább a nemzetközi gazdálkodás szak válaszadói közül preferálják (8. táblázat).

8. táblázat: Mesterképzési tanulmányi tervek karonként és szakonként, százalék (N=433)

Kar	Szak	Nem válaszolt	Igen, a BCE valamely mesterszakán	Igen, valamely külföldi egyetemen	Igen, valamely másik hazai egyetemen mesterszakán	Még nem tudom	Nem tervezem
GTK	Gazdálkodási és menedzsment (BA)	7,9	78,9	2,6	2,6	7,9	0,0
	Gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnöki (BSc)	0,0	60,0	40,0	0,0	0,0	0,0
	Gazdaságinformatikus (BSc)	10,3	58,6	3,4	3,4	24,1	0,0
	Kereskedelem és marketing (BA)	12,5	79,2	0,0	4,2	4,2	0,0
	Nemzetközi gazdálkodás (BA)	11,4	60,0	22,9	0,0	5,7	0,0
	Pénzügy és számvitel (BA)	7,4	75,9	7,4	0,0	7,4	1,9
	Turizmus-vendéglátás (BA)	15,0	50,0	20,0	0,0	15,0	0,0
	Összesen	9,8	68,8	9,8	1,5	9,8	0,5
KTK	Alkalmazott közgazdaságtan (BA)	10,4	79,2	7,8	1,3	1,3	0,0
	Emberi erőforrások (BA)	0,0	60,0	20,0	0,0	20,0	0,0
	Gazdaságelemzés (BSc)	6,3	81,3	6,3	0,0	6,3	0,0
	Közszolgálati (BA)	20,0	80,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Összesen	9,7	78,6	7,8	1,0	2,9	0,0
TK	Kommunikáció és médiatudomány (BA)	0,0	77,3	18,2	0,0	4,5	0,0
	Nemzetközi tanulmányok (BA)	15,7	68,6	11,8	0,0	3,9	0,0
	Politológia (BA)	33,3	57,1	4,8	4,8	0,0	0,0
	Szociológia (BA)	0,0	76,9	7,7	0,0	15,4	0,0
	Társadalmi tanulmányok (BA)	16,7	66,7	5,6	0,0	11,1	0,0
	Összesen	14,4	68,8	10,4	0,8	5,6	0,0
A három kar összesen		11,1	71,1	9,5	1,2	6,9	0,2

A három vizsgált kar válaszadó gólyáinak 60,8 százaléka úgy véli, szeretne valamilyen formában külföldön tanulni. Ebből 36,3 százalék tervezi, hogy az alapképzés, míg 24,5 százalék, hogy a mesterképzés ideje alatt. Az alapképzés alatt a sza-

kok között a leginkább a turizmus-vendéglátás szak válaszadó gólyái mennének külföldre (55,0 százalék), míg a mesterképzés ideje alatt a szociológia szak hallgatói (38,5 százalék). 8,1 százalék azok közül, akik szeretnék külföldi tanulmányokat folytatni, úgy gondolja, hogy azt nem engedheti meg magának. A legbizonytalanabban a külföldi részképzést illetően, úgy tűnik, a gazdaságinformatikus szak válaszadói, akiknek 24,1 százaléka még nem tudja, hogy tervez-e külföldi tanulmányokat (9. táblázat).

9. táblázat: Külföldi tanulmányi tervek karonként és szakonként, százalék (N=433)

Kar	Szak	Nem választott	Igen, az alapképzés (BA/BSc) éve alatt	Igen, majd a mesterképzés (MA/MSc) éve alatt	Még nem tudom	Nem szeretnék külföldön tanulni	Szeretnék, de nem engedhetem meg magamnak, hogy külföldön tanuljak
GTK	Gazdálkodási és menedzsment (BA)	7,9	42,1	18,4	23,7	0,0	7,9
	Gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnöki (BSc)	0,0	20,0	20,0	20,0	0,0	40,0
	Gazdaságinformatikus (BSc)	10,3	24,1	20,7	24,1	13,8	6,9
	Kereskedelem és marketing (BA)	12,5	33,3	29,2	16,7	0,0	8,3
	Nemzetközi gazdálkodás (BA)	11,4	45,7	25,7	8,6	0,0	8,6
	Pénzügy és számvitel (BA)	7,4	31,5	24,1	16,7	7,4	13,0
	Turizmus-vendéglátás (BA)	15,0	55,0	15,0	10,0	0,0	5,0
	Összesen	9,8	37,1	22,4	17,1	3,9	9,8
KTK	Alkalmazott közgazdaságtan (BA)	10,4	37,7	23,4	19,5	3,9	5,2
	Emberi erőforrások (BA)	0,0	0,0	40,0	20,0	40,0	0,0
	Gazdaságelemzés (BSc)	6,3	43,8	37,5	6,3	0,0	6,3
	Közzszolgálati (BA)	20,0	20,0	20,0	20,0	0,0	20,0
	Összesen	9,7	35,9	26,2	17,5	4,9	5,8
TK	Kommunikáció és médiatudomány (BA)	0,0	40,9	13,6	22,7	9,1	13,6
	Nemzetközi tanulmányok (BA)	15,7	43,1	27,5	9,8	0,0	3,9
	Politológia (BA)	33,3	9,5	33,3	14,3	0,0	9,5
	Szociológia (BA)	0,0	38,5	38,5	15,4	7,7	0,0
	Társadalmi tanulmányok (BA)	16,7	33,3	22,2	5,6	11,1	11,1
	Összesen	14,4	35,2	26,4	12,8	4,0	7,2
A három kar összesen		11,1	36,3	24,5	15,9	4,2	8,1

A gólyák munkavállalási terveivel kapcsolatban a preferált elhelyezkedési szférákra, munkakörökre és saját cégalapítási terveikre kérdeztünk rá. *A legkedveltebb elhelyezkedési terület* a három vizsgált kar elsőéves hallgatói körében az *üzleti szféra*. A válaszadók többsége 1-től 5-ig terjedő skálán ezt a szférát 5-ösre, vagyis rendkívül vonzónak értékelte. Ezt követi a népszerűségi listán a közigazgatási szféra (például minisztériumok, önkormányzatok), majd egyforma átlagértékkel a nonprofit (alapítványok, egyesületek) és a közszer (oktatás, egészségügy). A válaszok karok szerint hasonló megoszlást mutatnak. Az üzleti szféra a legvonzóbb minden kar esetében (a Társadalomtudományi Karon a közigazgatási szféra mellett), de leginkább a Gazdál-

kodástudományi Kar válaszadó gólyái érzik ezt a legvonzóbbnak, azon belül is a kereskedelem és marketing szak válaszadói. Az egyes szférák vonzereje közti eltérés a Társadalomtudományi Kar hallgatói között a legkisebb (10. táblázat).

10. táblázat: Szférák vonzereje karonként és szakonként (N=433)*

Kar	Szak	Üzleti szféra	Közgazgatási szféra	Közfizetés	Nonprofit szféra
GTK	Gazdálkodási és menedzsment (BA)	4,7	2,9	2,4	2,5
	Gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnök (BSc)	4,2	4,0	1,8	2,6
	Gazdaságinformatikus (BSc)	2,8	4,6	2,5	2,3
	Kereskedelem és marketing (BA)	4,9	2,7	2,1	2,5
	Nemzetközi gazdálkodás (BA)	4,6	3,4	2,4	2,6
	Pénzügy és számvitel (BA)	4,8	3,0	2,1	2,4
	Turizmus-vendéglátás (BA)	4,6	2,7	3,1	2,9
	Összesen	4,7	3,0	2,3	2,5
KTK	Alkalmazott közgazdaságtan (BA)	4,4	3,3	2,4	2,3
	Emberi erőforrások (BA)	4,6	3,0	2,4	2,2
	Gazdaságelemzés (BSc)	4,5	3,2	2,5	2,1
	Közszolgálati (BA)	4,2	4,5	2,7	3,0
	Összesen	4,4	3,3	2,5	2,3
TK	Kommunikáció és médiatudomány (BA)	4,1	3,0	2,1	2,5
	Nemzetközi tanulmányok (BA)	3,9	4,2	2,7	2,7
	Politológia (BA)	3,6	4,1	2,5	3,1
	Szociológia (BA)	3,8	3,4	3,0	3,0
	Társadalmi tanulmányok (BA)	3,5	4,1	3,4	3,1
	Összesen	3,8	3,8	2,7	2,8
A három kar összesen		4,4	3,3	2,5	2,5

*1-től 5-ig terjedő skálán.

Nem meglepő, hogy a mintában szereplő hallgatók leginkább preferált munkakörei szakok (és részben karok) szerint szignifikánsan eltérnek. *A válaszadó hallgatók jövőbeli munkakörüket elsősorban a választott szakterület szerint jelölik meg (11. táblázat).* Így például a pénzügy, számvitel, kontrolling terület a pénzügy-számvitel, a kereskedelem, logisztika, marketing terület pedig a kereskedelem és marketing szakosok körében népszerű.

A saját cégalapítással kapcsolatban a legtöbb válaszadó nem rendelkezik biztos tervekkel (12. táblázat). 45,7 százalék nyilatkozott úgy, hogy még nem tudja, hogy tervezi-e saját cég, vállalkozás alapítását, 12,2 százalék pedig nem válaszolt erre a kérdésre, ami szintén bizonytalanságra utal. Karok közül a legbizonytalanabbnak a Társadalomtudományi Kar válaszadói tűnnek. A három kart vizsgálva összesen 25,2 százalék válaszolt biztos igennel, és 15,7 százalék határozott nemmel a kérdésre. Úgy tűnik, a Gazdálkodástudományi és a Közgazdaságtudományi Kar válaszadó gólyái pozitívabban viszonyulnak a cégalapításhoz, mint a Társadalomtudományi Kar válaszadói. Érdekes megemlíteni, hogy a válaszadók közül 5 főnek már az egyetem megkezdésekor volt saját vállalkozása.

11. táblázat: Preferált munkakörök karok és szakok szerint, százalék (N=433)

Kar	Szak	Nem választott, egyéb	Agrártermelés	Diplomáciai szolgálat	Ipari termelés, gyártás, kivitelezés	Jog, igazgatás	Kereskedelem, logisztika, marketing	Oktatás, kutatás	Pénzügy, számvitel, kontrolling	Tervezés, fejlesztés
GTK	Gazdálkodási és menedzsment (BA)	21,1	2,6	5,3	2,6	0,0	31,6	0,0	18,4	18,4
	Gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnöki (BSc)	0,0	40,0	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,0	20,0
	Gazdaságinformatikus (BSc)	34,5	0,0	6,9	3,4	3,4	31,0	0,0	10,3	10,3
	Kereskedelem és marketing (BA)	12,5	0,0	12,5	0,0	0,0	75,0	0,0	0,0	0,0
	Nemzetközi gazdálkodás (BA)	14,3	0,0	31,4	2,9	2,9	25,7	2,9	17,1	2,9
	Pénzügy és számvitel (BA)	7,4	0,0	1,9	0,0	0,0	3,7	1,9	85,2	0,0
	Turizmus-vendéglátás (BA)	60,0	0,0	0,0	0,0	5,0	30,0	0,0	5,0	0,0
	Összesen	20,5	1,5	9,8	1,5	1,5	27,3	1,0	31,2	5,9
KTK	Alkalmazott közgazdaságtan (BA)	18,2	1,3	11,7	1,3	3,9	19,5	2,6	32,5	9,1
	Emberi erőforrások (BA)	60,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,0	0,0	0,0	20,0
	Gazdaságelemzés (BSc)	18,8	0,0	0,0	6,3	0,0	18,8	6,3	25,0	25,0
	Közszolgálati (BA)	20,0	0,0	20,0	0,0	0,0	20,0	20,0	20,0	0,0
	Összesen	20,4	1,0	9,7	1,9	2,9	19,4	3,9	29,1	11,7
TK	Kommunikáció és médiatudomány (BA)	40,9	0,0	22,7	0,0	0,0	27,3	4,5	0,0	4,5
	Nemzetközi tanulmányok (BA)	23,5	0,0	72,5	0,0	0,0	2,0	0,0	2,0	0,0
	Politológia (BA)	38,1	0,0	42,9	0,0	9,5	0,0	9,5	0,0	0,0
	Szociológia (BA)	38,5	0,0	15,4	0,0	15,4	7,7	23,1	0,0	0,0
	Társadalmi tanulmányok (BA)	22,2	0,0	22,2	0,0	16,7	5,6	11,1	0,0	22,2
	Összesen	30,4	0,0	45,6	0,0	5,6	7,2	6,4	0,8	4,0
A három kar összesen		23,3	0,9	20,1	1,2	3,0	19,6	3,2	21,9	6,7

12. táblázat: Saját cégalapítási tervek, százalék (N=433)

	GTK	KTK	TK	A három kar összesen
Igen, szeretnék céget alapítani	28,3	28,2	17,6	25,2
Már most is van saját vállalkozásom	1,0	1,0	1,6	1,2
Nem szeretnék céget alapítani	15,6	14,6	16,8	15,7
Nem tudom	45,4	43,7	48,0	45,7
Nem válaszolt	9,8	12,6	16,0	12,2

2.5. SZÜLŐI HÁTTÉR

A hozott ismeretek és kompetenciák mellett igen fontos továbbtanulást befolyásoló tényező a szülői háttér. A felsőfokú továbbtanulás egyik alapvető motivációja a szülői iskolázottság. Felmérésünk ezért több kérdésben is foglalkozik a szülők iskolai végzettségével és foglalkozásával.

A leggyakoribb szülői iskolai végzettség az édesanyák és az édesapák körében is felsőfokú, vagyis *a válaszadó gólyák körében a legtöbb szülő egyetemet vagy főiskolát végzett (13. táblázat)*. Az édesanyák (60,3 százalék) valamivel magasabb arányban, mint az édesapák (58,0 százalék). Lényeges különbség a két szülő iskolázottsága között, hogy míg a második leggyakoribb végzettség az édesanyáknál a gimnázium, addig az édesapáknál a szakmunkás volt. A legfeljebb 8 általános iskolai osztályt végzett szülők száma az édesanyák és az édesapák körében is a legalacsonyabb, 1,0 százalék körüli. Ezek az értékek lényegesen nem térnek el a BME megfelelő karának adataitól.

Karok szerinti bontásban látható, hogy az édesanyák és az édesapák tekintetében is a Közgazdaságtudományi Kar válaszadói körében a legmagasabb az egyetemet vagy főiskolát végzett szülők aránya, de ezen a karon a legmagasabb a középfokú végzettséggel nem rendelkezők aránya is.

13. táblázat: Szülők legmagasabb iskolai végzettsége karok szerint, százalék (N=433)

Végzettség	Édesapa				Édesanya			
	GTK	KTK	TK	A három kar összesen	GTK	KTK	TK	A három kar összesen
Egyetem vagy főiskola	58,5	63,1	52,8	58,0	60,5	67,0	54,4	60,3
Gimnázium	6,8	5,8	6,4	6,5	15,6	9,7	12,8	13,4
Szakközépiskola	11,7	5,8	8,8	9,5	8,3	6,8	8,8	8,1
Szakmunkás+érettségi	3,9	6,8	7,2	5,5	2,9	3,9	3,2	3,2
Szakmunkás	9,8	10,7	9,6	9,9	3,4	3,9	4,8	3,9
Legfeljebb 8 általános	0,5	1,0	0,8	0,7	0,5	1,9	1,6	1,2
Nem válaszolt	8,8	6,8	14,4	9,9	8,8	6,8	14,4	9,9

A szülők diplomájának jellege is meghatározó lehet a pályaválasztásban, leginkább az intézmény és a szakterület kiválasztásában. Értelemszerűen az erre vonatkozó kérdést csak azoknak tettük fel, akik diplomás szülőkről nyilatkoztak.

A diplomával rendelkező apák körében a legtöbben *műszaki felsőfokú* (35,6 százalék), míg az anyák esetében *egyéb felsőfokú végzettséggel* rendelkeznek legtöbben (49,7 százalék), vagyis az agrár, gazdasági, jogi, műszaki területtől eltérő felsőfokú végzettséggel (14. táblázat).

14. táblázat: A diplomás szülők diplomájának jellege, százalék (N=433)

Végzettség	Édesapa diplomája				Édesanya diplomája			
	GTK	KTK	TK	A három kar összesen	GTK	KTK	TK	A három kar összesen
Gazdasági felsőfokú végzettség	9,4	23,6	14,3	14,3	20,3	31,6	16,3	22,1
Műszaki felsőfokú végzettség	42,1	29,2	31,0	35,6	8,5	9,2	9,3	8,8
Jogi felsőfokú végzettség	1,5	0,0	1,2	1,0	0,7	3,9	1,2	1,7
Agrár felsőfokú végzettség	10,1	2,7	4,8	6,8	2,2	2,6	2,3	2,3
Egyéb felsőfokú végzettség	21,7	33,3	27,4	26,2	54,3	42,1	48,8	49,7
Nem válaszolt	15,2	11,2	21,4	16,1	14,1	10,6	22,1	15,5

Meglepően alacsony a Gazdálkodástudományi Kar hallgatói körében a gazdasági felsősokú végzettséggel rendelkező édesapák aránya, ugyanakkor kiemelkedő a Közgazdaságtudományi Kar hallgatóinak ugyanilyen végzettséggel rendelkező szülői aránya. Érdeemes megjegyezni, hogy a szülők diplomájának tudományterülete inkább nemi, mint intézményi eltérést mutat, azaz az anyák és az apák diplomájának jellege jobban különbözik, mint például a BME-gólyák apáinak és a BCE-gólyák apáinak diplomája.

A válaszadó elsőéves hallgatók körében viszonylag alacsony motiváló tényezőként jelent meg a pályaaorientáció során, hogy szüleik a Budapesti Corvinus Egyetem valamely elődintézményében szereztek diplomájukat (15. táblázat). A válaszadók 3,2 százaléka nyilatkozott úgy, hogy azért választotta ezt az intézményt, mert a szülei is ide jártak egyetemre vagy főiskolára. Más megközelítésből is megvizsgáltuk, hogy a szülők diplomáinak kibocsátói mennyire fedik le a Budapesti Corvinus Egyetem elődintézményeit. Kíváncsiak voltunk ugyanis arra, befolyásoló tényezőnek tekinthető-e a gólyák pályaválasztásában, hogy a szülők hol szereztek diplomájukat.

A legtöbb gólya ennél a kérdésnél a *Valamely másik egyetemen vagy főiskolán* választ jelölte meg, ami igen erőteljes mobilitásra enged következtetni. Ha azonban csak a gazdasági felsőfokú végzettségű szülőket vesszük figyelembe, már megállapítható, hogy az édesanyák kétötöde, míg az édesapák kétharmada szerezte diplomáját a Pesti Campus (Gazdálkodástudományi Kar, Közgazdaságtudományi Kar, Társadalomtudományi Kar) elődintézményeiben (Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem).

E kérdésnél ugyanakkor a kitöltés során vélhetően problémát okozhatott az egyetem névváltozásainak, és átalakulásainak gyakorisága, ami miatt a válaszadó hallgatók egy része esetleg nem tudhatta, hogy szülője intézményének mi volt a neve.

15. táblázat: A diplomás szülők diplomájának kibocsátója (N=433)

	Édesapa		Édesanya	
	Gyakoriság	%	Gyakoriság	%
Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem	5	1,7	7	2,3
Kertészettudományi Egyetem	0	0,0	0	0,0
Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem	23	7,8	21	6,9
Államigazgatási Főiskola	2	0,7	6	2,0
Valamely másik egyetem vagy főiskola	209	71,1	220	72,4
Nem tudom	8	2,7	5	1,6
Nem válaszolt	47	16,0	45	14,8
Összesen	294	100,0	303	100,0

A szülők foglalkozásának jellegével, beosztásukkal kapcsolatos válaszokból kiderül, hogy a mintában szereplő *legtöbb gólya szülője szellemi foglalkozású* (16. táblázat). Az édesanyáknál a szellemi és fizikai munkakörben dolgozók aránya nagyobb különbséget mutat, mint az édesapák esetében. A szülők közül inkább az édesapák vannak cégtulajdonosi, vállalkozói pozícióban. Megközelítően ugyanannyi édesapa cégtulajdonos vagy vállalkozó, mint ahány szellemi munkakörben vezető beosztású. Ugyanez a tendencia érvényesül abban is, hogy bizonyos szellemi munkakörben alkalmazott, vagy vezető beosztású-e a szülő. A nők, vagyis az édesanyák ese-

tében a domináns csoportot a szellemi munkakörben beosztottként dolgozók jelentik. Ha megvizsgáljuk a nem dolgozó szülők arányát, vagyis a nyugdíjas, regisztrált munkanélküli és egyéb okból nem dolgozó szülőket, megállapítható, hogy az közel azonos az ilyen munkastátuszú édesanyák és édesapák körében (11,6 százalék; 12,3 százalék).

16. táblázat: Szülők foglalkozásának jellege, beosztása (N=433)

	Édesapa foglalkozása				Édesanya foglalkozása			
	GTK	KTK	TK	A három kar összesen	GTK	KTK	TK	A három kar összesen
Cégtulajdonos/vállalkozó	21,0	22,3	16,8	20,1	7,3	8,7	13,6	9,5
Szellemi munkakörben vezető beosztású alkalmazott	22,4	25,2	21,6	22,9	16,1	18,4	16,0	16,6
Szellemi munkakörben alkalmazott	20,5	19,4	15,2	18,7	46,8	42,7	35,2	42,5
Fizikai munkakörben vezető beosztású alkalmazott	2,9	1,9	4,0	3,0	2,4	1,0	0,8	1,6
Fizikai munkakörben alkalmazott	9,3	6,8	12,0	9,5	4,9	6,8	6,4	5,8
Nyugdíjas	3,4	8,7	7,2	5,8	4,4	2,9	2,4	3,5
Regisztrált munkanélküli	0,5	1,0	0,8	0,7	2,0	0,0	2,4	1,6
Egyéb okból nem dolgozik	7,8	3,9	4,0	5,8	4,9	8,7	7,2	6,5
Nem válaszolt	12,2	10,7	18,4	13,6	11,2	10,7	16,0	12,5

2.6. A KÉPZÉS FINANSZÍROZÁSA, LAKHATÁS

A tandíjakkal kapcsolatos értelmezési bizonytalanság miatt⁷, valamint az országos tandíjpolitikában időközben bekövetkezett változás okán a tandíjak elemzésére nem kerül sor, és bemutatásukra is csak azért, mert a gólyák bevételeiket a tandíjat is magában foglaló kiadások fényében adták meg. Azaz a bevételi adatok azért lehetnek magasabbak, mert a hallgatók kiadásaikban tandíjjal kalkuláltak.

A legmagasabb várt havi átlagbevétellel a gazdaságinformatikus szakos válaszadók számolnak, 198 111 Ft-tal, míg a legalacsonyabbal a pénzügy és számvitel szakosok, akik hozzávetőlegesen 135 000 Ft-os különbséggel 62 200 Ft-ra becsülik bevételeiket. Szakok között a legmagasabb kiadással az alkalmazott közgazdaságtan szakos válaszadók számolnak, ez az összeg 100 165 Ft, míg a legalacsonyabbal a társadalmi tanulmányok szakosok, akik 40 440 Ft-ra becsülik havi kiadásukat.

Érdekes összevetni a bevételeket és a kiadásokat. Míg egyes szakokon a válaszadók deficit nélkül becsülték meg kiadásait és bevételeiket, addig néhol előfordul, hogy nyereséget, vagy veszteséget hoznak az átlagok különbségei. Legnagyobb nyereséggel a gazdaságinformatikus szakos válaszadók számolnak (112 874 Ft), míg legnagyobb veszteséggel az alkalmazott közgazdaságtan szakos válaszadók (–22 516 Ft).

⁷ A gólyák a várt kiadásait nem minden esetben havi kiadásokként adták meg (mint ahogy azt a kérdőívben kértük). Ezeket az értékeket - ahol egyértelműnek tűnt a hallgató szándéka - közös alapra számoltuk át.

17. táblázat: Átlagos várt összkiadás és összbevétel karonként és szakonként, Ft (N=433)

Kar	Szak	Kiadás	Bevétel
GTK	Gazdálkodási és menedzsment (BA)	85 967	85 065
	Gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnöki (BSc)	81 000	87 600
	Gazdaságinformatikus (BSc)	85 237	198 111
	Kereskedelem és marketing (BA)	79 680	82 955
	Nemzetközi gazdálkodás (BA)	93 698	89 629
	Pénzügy és számvitel (BA)	82 063	62 200
	Turizmus-vendéglátás (BA)	68 192	72 895
	Összesen	83 620	94 363
KTK	Alkalmazott közgazdaságtan (BA)	100 165	77 649
	Emberi erőforrások (BA)	65 453	65 453
	Gazdaságelemzés (BSc)	91 447	78 000
	Közszolgálati (BA)	64 450	82 500
	Összesen	94 762	78 369
TK	Kommunikáció és médiatudomány (BA)	83 075	100 659
	Nemzetközi tanulmányok (BA)	91 312	91 044
	Politológia (BA)	79 023	86 500
	Szociológia (BA)	81 958	83 615
	Társadalmi tanulmányok (BA)	40 440	71 800
	Összesen	79 663	88 824
A három kar összesen		85 228	96 571

A tanulmányok finanszírozásához – mindhárom kar esetében 85 százalék feletti arányban – *elsősorban szülői támogatásra számítanak a gólyák*. A legtöbben, a válaszadók több mint fele az ösztöndíjas finanszírozáson belül tanulmányi ösztöndíjból várják bevételeiket (Gazdálkodástudományi Kar 68,8 százalék, Közgazdaságtudományi Kar 47,6 százalék, Társadalomtudományi Kar 63,2 százalék). Ugyanakkor a teljesítésalapú ösztöndíjak mellett a szociális alapú ösztöndíjakat is igénybe veszik, igénybe kívánják venni elsőéves hallgatóink⁸.

A legtöbb válaszadó nem szakmai munkát is szívesen elvállalna. A Társadalomtudományi Karon 50,4 százalék, a Gazdálkodástudományi Karon 36,1 százalék, míg a Közgazdaságtudományi Karon 33,3 százalék gondolja így. Igen magas viszont a kitöltők körében azok aránya, akik nem válaszoltak, vagy nem vállalnának munkát. Mindhárom kar esetében 40 százalék fölötti ez az arány.

A válaszadó gólyák közül a legtöbben szülőknél, rokonoknál fognak lakni tanulmányaik alatt (a Gazdálkodástudományi Karon 35,6 százalék, a Közgazdaságtudományi Karon 43,7 százalék, a Társadalomtudományi Karon 37,6 százalék ez az arány). Második helyen a kollégiumi szálláslehetőség áll.

⁸ Lásd a BCE hét karára vonatkozó részletes elemzést a <http://portal.uni-corvinus.hu/index.php?id=15034> címen.